

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Quid necessarium sit, vt actiones vitæ actiuæ bonæ sint, meritoriæ, atque perfectæ. Cap. xxiv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Hugo lib.
1. excerp.
c. 14.

fabrilis. Ad hanc artem illiberalem, septem his partibus comprehensam (inquit Hugo) omnium rerum fabrica concurrere videtur. Ad hanc enim pertinent vniuersa, quae humanis necessitatibus inveniuntur grata, commoda, necessaria, & quaecumque sub praedictis septem speciebus eius comprehendi comprobantur.] Nec dubium esse potest, quin ista artium opera vitae actiuae annumerentur actionibus, siquidem in debitum finem ordinata, ac bonis circumstantiis effecta ab eo, qui non est expers gratiae Dei, non solum bona sunt, & rationi consona, sed etiam meritum aeternae felicitatis exposcunt: illa vero, quae tanti sunt pretij, non possunt à dignitate vitae spiritualis excludi. Et cum minimè ad partem contemplaticam pertineant, reliquum est, ut partibus actricis sint opera, atque functiones. Nec praetermittenda est hoc loco erga nos, tum benignitas dulcis, tum admirabilis prouidentia Dei, quae in supra dictis elucet. Quia enim vita actiua maiorem partem sine vlla fere comparatione fidelium occupat, quorum multi parum, aut nihil de perfectione norunt, atque in arrepto instituto propriae voluntatis propensione reguntur: hanc magnam syluam bonorum operum, quam praediximus, hominibus obtulit, ut quisque iuxta propriam inclinationem haberet, in quo otiositatem vitaret, & rectè, atque cum merito suae vitae annos insumeret. Et sicut conditor noster pro sustentanda naturali vita, tor cibos, ac tã varios, diuersisq; palatis accommodatos, prouidit, ut qui vnum detrectat, alium sine nausea recipiat, ita pro rectè ducenda vita mortali tantã multitudinem bonarum actionum obiecit, ut cuius propensio istis repugnat, aliis sibi congruentibus, & gratis insistat. Nullus ergo, praesertim religiosorum, aliquam executionem lucis otiositatis praetendat, quia non poterit se à reprehensione liberare, otiosus manens inter occasiones operandi, & aliquid agendi constitutus. Si non potes, o anima, semper orare, saltem aliquid exterius operare; in aliqua occupatione vtili tui statui accommodata, & tuae voluntati iucunda, labora. Collige nunc in annis vitae tibi concessis sanctorum laborum merita, quibus in perpetuum delesteris. Filij Noëmi, Mahalon, & Chelion appellantur in Paralipom. viri mendacij, quia mortui sine filiis, nulum sui coniugij reliquerunt effectum: Et sic filij sanctae religionis, id est, pulchrae, meritò reputantur viri mendaces, si otio, & socordiae dediti, non sui status operum signa relinquunt. Isti sunt securus, & incendens, qui principes fuerunt in Moab; nam securi iocis & vanis colloquiis insistant: & igne mali exempli alios sodales accendunt, ut potius principes Moab, hoc est, mundanorum magistrum, quam Christi, & sanctorum discipuli, reputentur.

1. Paral.
4. 22.

*Quid necessarium sit, ut actiones vitae
actiuae, bonae, sint meritoriae,
atque perfectae.*

CAPVT XXIV.

In his operibus vitae actiuae, nõ sola natura operis consideranda est, ut scilicet, sit ex suo genere alicuius virtutis fructus, sed proprietates etiam inquirenda, quarum causa opus, aut suam naturam pulchram, & perfectam omnino conseruat, aut in aliud mutatum vitiosum fit, & substantiam virtutis amittit. Ut enim opera ista, non vtrumque,

A sed perfectissimè ad vitam actiua[m] pertineant, etiam sibi postulant necessaria. Alterum, ut sint bona, quod adeo necessarium est, ut sine bonitate, vitam actiua[m] fugiant, & vitam mundanam, aut voluptuosam sectentur. Alterum, ut sint meritoria, & apud Dominum iustum bonorum remuneratorem, aliquo praemio, ac mercede sint digna: Tertium, ut sint omninò perfecta, quae nos, nõ solum iuxta praescriptum rationis bonos, aut praemio dignos, sed in virtute consummatos faciant, atque perfectos. Erunt bona, si non tantum ex proprio genere, sed etiam ex circumstantiis (ut vocant) ex his scilicet, quae adiacent actibus, moralem bonitatem accipiant. Nam, si aut omnes circumstantiae (quae septem sunt, ut D. Thom. & Theologis, ac philosophis placuit) aut earum aliqua[m] mala sint, ab actione nostra bonitatis decorem surripiunt. Bonum erat sacrificium, quod durante veteri lege Deo offerebatur, quis neget? Sed sacrificium Oziae malum fuit ex defectu primae circumstantiae, nempe ex defectu personae, quia regibus datum est gubernare populum, non tamen more sacerdotum, sacrificia, & hostias manibus propriis offerre. Quare Dominus, ut Oziam ab hoc flagitio compesceret, in ipso templo, eum lepra percussit, & vrbs (narrante Iosepho) tremore[m] contremuit. Bona erat illo tempore pecudum immolatio; sed illorum sacerdotum mala erat, qui post reditum è captiuitate Babylonica Domino animalia maculosa immolabant: quia nimirum deerat secunda circumstantia, quae aut quantitatem, aut qualitatem, aut effectus ex actione nostra prouenientes designat. Et ideo eos Dominus per os Malachiae vehementer increpuit. Si offeratis (inquit) caecum ad immolandum, nõne malum est? & si offeratis claudum, & languidum, nõne malum est?] Bona erat emptio, & venditio rerum, quae in templo deberent offerri, ut quae (ut inquit Augustinus) opus habebant homines in sacrificiis illius temporis. At mala erat emptio, & venditio facta in templo: quia nimirum apta non erat tertia circumstantia loci. Nam templum non ad exercendas nundinas, sed ad orandum consecratum est. Et in huius signum Dominus, cum fecisset flagellum de funiculis, omnes vendentes, & ementes eiecit de templo, onces quoque, & boues, & numulariorum effudit a[s], & mensas subuertit.] Rationi consonum est, necessitati corporis prouidere, & cibos ad depellendam famem comparare; at malum fuit, quod Esau, etiam cum oppido lassus erat, coctionem rufam primogeniturae, ac sacerdotij venditione, quae fuit; quia in quarta circumstantia defecit, nimirum in auxiliis, & instrumentis, quibus ad suam indigentiam depellendam est usus. Neque enim debuit pro esca tam vili suam dilapidare substantiam. Ideoque Paulus eum prophanum appellat, & tantorum bonorum profusionem damnat. Ne quis fornicator (inquit) aut prophanus, ut Esau, qui propter vnam escam vendidit primitiua sua.] Similiter iusta erat defensio regis Asae, qua propulsabat iniuriam sibi illatam Baala rege Israel, sed mala fuit, Dominoque displicuit, quia usus est auxilio regis Syriae. Vnde dixit ei Hanani propheta missus à Domino, Quia habuisti fiduciam in rege Syriae, & non in Domino Deo tuo, idcirco equalit Syriae regis exercitus de manu tua. Stultè egisti, & propter hoc ex praesenti tempore aduersum te bella confluent.] Similiter bona est elemosyna, quoniam à morte liberat, & ipsa est, quae purgat peccata, & facit inuenire misericordiam, & vitam aeternam,] mala vero est, si propter ventum inanis glottiae sint Abest enim quinta circumstantia, nempe

D. Thom.
1. 2. q. 7.
art. 1.

2. Paral.
26. 19.

Malach.
1. 8.

August.
1. 1. in
Ioan.

1. 2. 15.

Genes. 25.
30.

Hebr. 12.
16.

2. Paral.
c. 16. 7.

Tobia 12.
9.

debitas

debitus finis, in quem hoc misericordiae opus debuit ordinari. Atque adeo monuit Dominus: cum facis eleemosynam, noli tuba canere ante te: sicut hypocritae faciunt, in synagoga, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus.] Quanam melior hospitalitas, & excellentior, ea qua Martha, huius vitae actiuae typus, Christum excepit in domum suam: Et tamen quia non seruauit modum, & in nimia parandi corporalia sollicitudine excessit, reprehensa est: Martha, Martha (inquit ille virtutum magister, & operu poderator) sollicita es, & turbaris erga plurima: portu vnum necessarium] vel, ut alij transtulerunt, paucis veru opus est, aut etiã vno. Opus quidem perfectissimae hospitalitatis laudatur, sed nimia sollicitudo, atque turbatio aliquantulum carpitur, ut nobis persuadeamus, sextam circumstantiam modi esse tenendam, ut actio sit omnino perfecta. Illud namque, Ne quid nimis, seruandum est etiam in ipsa iustitia, quae extrema horret, & in aequilibrio consistit. Tandem bonum est beneuolentiae opus admittere, cum ab alio ad prandium inuitaris, sed peccauit ille propheta, qui in tempore sibi verito conuiuium admisit. Ob idque inuenit eum leo in via, qui scilicet ex imperio Domini illum quarebat, & ipsum occidit. Cuius causa statim exprimitur, cum alius, qui prophetam ad cibum vocauerat, ita respondit, Vir Dei est, qui inobediens fuit ori Domini, & tradidit eum Dominus leoni, & confregit eum.] Hoc, inquam, ideo crimen fuit, quia vltima circumstantia temporis est praetermissa. Ut ergo opera actiuae vitae bona sint, haec circumstantiae sunt obseruandae. Et religiosus attentè consideret, an opus quod aggreditur, suae personae congruat. Nam quaedam conueniunt praelatis, ut iubere: quaedam subditis, ut obedire; haec senibus, ut consulere, illa verò iuuenibus, ut consilia senum & obseruare & suscipere. Item, an quantitatem teneat (exempli gratia) in cibo; an plus sumat, quam necessarium est; an verò minus, quam opus habet ad laborandum, accipiat. Rursum; an locus actioni sit aptus, nam in Ecclesia, in choro, in triclinio loqui & circumspicere, est nimis ineptum, in horto verò, aut alio loco recreationi destinato, verba moderata proferte non dedecet. Deinde, an aquis auxiliis ad propositum finem utatur, quia ad subiiciendum corpus spiritui, moderatae vigiliae, & ieiunia, & alia huius generis iumentum sunt: Immoderata, licet ad tempus professe videantur, tandem tandem officient. Praeterea, quo sine bona opera faciat, an placere hominibus, ut homo ineptus & vanus, an cruciatus aeternos fugere, ut seruus, an gloriam adipisci, ut mercenarius, an soli Deo placere, ut filius charissimus concupiscat. Ad haec; Quem modum in bonis operibus teneat, an remissus sit, an imprudenter sollicitus, an priora transiliat, vel leuiter tantum attingat, ut sequentia perficiat, an dum orat, vel celebrat, aut psallit, negotiis, quae ad ipsum attinent, distrahat. Denique an opportunitatem capter: Ut enim ait Salomon, est tempus plantandi, & tempus euellendi; tempus flendi; & tempus ridendi, & omnia tempus habent, & suis spatiis transeunt vniuersa sub caelo. Qui his considerandis se applicat, & iam istud in sua actione polit, iam illud emendat, tandem disceat, bene perfectaeque munera actiuae vitae praeferre.

Ne verò praedicta opera merito careant, aliud praeterea requiritur, ut scilicet a vita spiritali anima, quae est gratia, procedant, & propter Deum fiant, in sumque tamquam in finem referantur. Debeat quidem a gratia procedere, dicente Domino: Sicut pal-

mes non potest ferre fructum à semetipso, nisi mafferit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, & vos palmites, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere.] Ipse profecto est vitis pulcherrima, iusti autem palmites, ei per gratiam vniti, ac colligati. Vnde quemadmodu palmites vitis naturalis copulati viti, ab ea vitam & fructum percipiunt, separati verò, non tantum vitam, sed vim etiam fructificandi perdunt: ita iusti facti membra viua Christi, ei per gratiam & charitatem coniuncta, fructum, hoc est opera vitae aeternae meritoria afferunt, separati verò per graue peccatum, nihil, quod vitam aeternam mereatur, possunt efficere. Hoc etiã à Diuino spiritu in libro Geneseos significatum est, dum dixit, respexisse Dominu ad Abel, & ad munera eius] denotans munera fuisse grata & accepta propter offerentis bonitatem, ac sanctitatem. Vnde Gregorius, Ex dantis quippe corde id quod datur accipitur. Idcirco non Abel ex muneribus, sed ex Abel munera oblata placuerunt. Prius namque ad eum legitur Dominus respexisse, qui dabat, quam ad illa quae dabat.] Ideo etiam vita aeterna, quam speramus, gratia vocatur, licet propter merita nostra detur, quia merita ipsa, non à natura, sed à gratia proueniunt. Quare Augustinus optimè, Quod est ergo meritum hominis ante gratiam? Quo merito percipiet gratiam, cum omne bonum meritum nostrum, non in nobis faciat nisi gratia, & cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat, quam munera sua? Et infra, vnde est ipsa vita aeterna, quae utique in fine sine fine habebitur, & ideo meritis praecedentibus redditur, tamen quia eadem merita, quibus redditur, non à nobis parata sunt per nostram sufficientiam, sed in nobis facta per gratiam, etiam ipsa gratia nuncupatur, non ob aliud, nisi quia gratis datur: nec ideo, quia meritis non datur, sed quia data sunt, & ipsa merita, quibus datur.] Debent igitur opera à gratia manare, ut vitae aeternae mercedem accipiant. Debent quoque in Deum, tamquam in scopum, ac finem dirigi. Ei enim placere optatum est, à quo mercedem laboru ac praemium nostrorum operu speramus recipere. Vnde Saluator noster ait: Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum, qui in caelis est.] Tunc autem opera nostra in Deum tamquam in finem diriguntur, aut quando opus nostrum actu in hunc praestantissimum scopum dirigimus, & istud perfectius est: aut quando in virtute prioris voluntatis qua summo mane (exempli gratia) omnes operas nostras Deo, quasi sacrificia gratissima obtulimus: haec quam modo praestamus, in eundem finem placendi Deo iudicatur esse directa. Ut igitur labores militis, nullius sunt apud regem valoris, nisi ipse miles ex acie regis sit, & ipsius gratia, labores periculaque sustineat (Quid enim ad principem Christianum refert, si tu in castris sui hostis milites, & non sui causa, sed propter te ipsum, tuamque vtilitatem, aut propter eius hostem labores?) sic non est apud Deum alicuius meriti operatio ab illo procedens, qui in castris Diaboli per graue crimen militat, neque sit diuina gloriae ac bonitatis obtentu. Qui non est mecum (ait Dominus) contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit. Ille autem, qui gratia & amicitia Dei vacuus, non est ex factione Dei, neque labores suos in horrea Diuini honoris recondit, aduersarius Domini & suorum operum dissipator est reputandus.

Sed non satis sunt haec, ut opera nostra sint omnibus

Matth. 6. 2.
Luc. 10. 41.
Cassian. col. 1. c. 8.
3. Reg. 13. 24.
Ibid. 24.
Eccles. 3. 2. & 4.
Ioh. 15. 4. & 5.

Genes. 4. 5.
Greg. lib. 22. mor. c. 8.
Aug. epi. 105.
Matth. 6. 1.
Luc. 11. 23.

numeris absoluta. Potest namque contingere, vt à gratia, animæ vita, procedat, & quod ad bonos mores atinet, circumstantiis debitis induantur, & tamè aliqua in eis desiderentur, sine quibus ad optatam puritatis pulchritudinem, nec dum perueniant. Sicut enim homo licet hominis naturam habeat, & membra integra, & potentias, tum corpori, tum animæ conuenientes, adhuc aliquid in eo exigi potest, nimirum, quod hanc hominis naturam, ac corporis partes ornet, eximia pulchritudo: Ita quamuis in humanis operibus boni substantiam, & congrua accidentia ad mores pertinentia videamus; sunt aliæ diuiores proprietates, quæ possunt inesse in eis, pibus vacua, nec dum omnino pulchra oculis nostri conditoris appareant. Istæ autem proprietates sunt, quæ sequuntur. Prima, vt tu, qui vitam actiuam profiteris, aut sis omnino perfectus, aut saltem sis non admodum imperfectus. Calamus namque male temperatus, pulchros characteres non exarat; gladius obtusus, & rubigine sordescens, non secatur aratrum contrafactum, minimè terram profcindit; & homo imperfectus, vitis corruptus, prauis affectibus fractus, sinistra intentione superatus, opera omnibus partibus absoluta non perficit. Idcirco Dominus ad Phariseos ait, Progenies viperarum quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abudantia enim cordis os loquitur. Hac oratione docens, malitiam cordis verba noxia profundere, & pessimorum patrum progenies, nõ dissimiles, & odij passione victas, non posse, quod bonum est, loqui. Et rursus: Bonus homo, de bono thesauro profert bona, & malus homo de malo thesauro profert mala.] Ex quo non ineptè cõsequitur, religiosum tepidum, ac imperfectum, de thesauro cordis sui prolaturum opera tepida atq; imperfecta. Secunda, ne laudè humanam, aut maiorum fauorè, prælatorum beneuolentiam aucuperis, sed solà diuinam gloriam, Dominique beneplacitum operibus bonis inquiras: Quam tantum cupiens, & quod in te est faciens; vt opus bene succedat, si fructus speratus non euenerit, nequaquam ista occasione turbaberis. Tristitia enim & anxietas ex solo peccato debes concipere. Si ergo absque peccato, & negligètia tua, oleum & operam perdidisti, & quod optabas, non es assequutus, nõ est cur ex sinistro euentu tristeris; sed omnia diuinae voluntati cõmittens, cuius honorè ac gloriam promouere cupiebas enitere, vt internam pacem & mentis tranquillitatem cõserues. Hoc est enim illud necessarium, quod omnino cõseruandum est, vt aliis inseruiendo, tibi ipsi proficias, & aliorum curam sustinendo, Dei familiaritatem non amittas. Actionis quidem seruos (inquit Gregorius) tunc rectè disponitur, cum sic infistimus operi, vt tranquillo corde eum cui opera nostra cõsecrare nitimur, videamus. Quid est namque nimitas sollicitudinis, nisi cõsulto superne intretionis? Quia dum se erga plurima diuidit, diuisa iam ad supernoram intuitum non assurgit. Illud enim aternum & simplex bonum aternæ visionis, anima, quia vix vnica cõprehendit, se nimirum ad id diuisa non erigit.] Ex rectitudine ergo intentionis, tranquillitas procedit, et tranquillitate puritas mentis exoritur. ex puritate, lux venit, qua non solù in secreto orationis, sed etiã inter occupationes ipsas, Deo internis oculis videatur. Tertia, ad perfecte operandum, te ipsam oratione meditationeq; prepara. Absurdum namq; est, existimare, vitã actiuam, omne orationis studium excludere, imò ne inanis sit, & innumeris peccatis, aut defectibus implicetur, aliquo est orationis tempore cõdienda. Quotidie itaque aliquod temporis spatium sanctæ orationi meditationique concede, in quo

mentem ex assiduo actionis labore fatigatã recrees; actiones ipsas, in quibus occuparis, examines, emendes, & dirigas, seruiorem charitatis, ac deuotionis ollum, nec non & internas vires ad laborandum restaures, restauratas conferues, conseruatas augeas, amillas recuperes; te totum, tuosq; labores vniuersorum creatori offeras, & diuinæ prouidentie; cum vera resignatione committas: & tandem Christum adeas bene operandi magistrum, & virum spirituum datorè largissimum, a quo discas studiosa agere, & accipias bene agendi facultatem. Hoc est, Marthã de Maria forete conqueri, eius adiutorium ad Iesum in corde excipiendum exposcere, orationis studium ad bene operandum postulare. Tunc vita actiua, molestia externæ occupationis fatigata, dicit: Domine, non est tibi curæ, quod foror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi, vt me adiuuet.] Et scilicet domus (vt Bernardus ait) & beata semper congregatio est, vbi de Maria, Martha conqueritur. Sicut enim contemplatiuæ vitæ deditis temporalia ministeria sine imperio superioris assumere, & non vocatos ad externas actiones exire, magnum est tepiditatis in iudicium, Ita est signum feruoris, & deuotionis, actiuos contemplationem cupere, & inter ipsos labores vitæ actiuæ, orationis spatium quaeritare, & aliquod tempus sibi ipsis concedendum suffurari.

Quarta, in ipso decursu, atque exercitio actionis externæ, te ipsum sollicitudine magna custodi, noxias cogitationes fuge, quæ tunc solent claustra cordis irrumperè. Christum Iesum cruci affixum, vel ad columnam ligatum, vel alio modo presentè habe, teq; insipientem considera, aut saltem aliquod sanctum, & quod te moueat, meditare: Silentium strictissimè serua, aut, si pro fugienda singularitate, aut leuanda molestia, aut tristitia depellenda, lingua laxanda sit, psalmus in ore tuo resonet, vel adificationis verbum, non sine permisso patris spiritualis procedat, quo te ipsum, & alios astantes in desiderio maioris perfectionis accendas. Laurentius quidem Iustinianus protulit hoc salubre documentum. In ipsis (inquit) actionibus exterioribus, serui Dei prudenti se circumspectione custodiant. Nam solet interdum in eisdem animus effranari, & lingua, ita vt omnia omni grauitate spiritu leuitatis totus feratur in præceptis, neq; quid agat, vel quomodo, considerare velit. Facile tunc verba proferuntur, nullo sapientie sale condita, qua audientium corda impatienter iacula ferunt, & totam dissipant dulcedinem charitatis.] Et post pauca; Ideo sanctis cogitationibus occupanda mens est, cū corporale sit opus, vt pariter cordis & corporis gratum altissimo offeratur holocaustum. Quod si hoc fieri nequit, verbum pronuncietur adificationis, vel vocalis saltem nõ deferatur oratio, vt Dominus dupliciter laudetur. Debent quippe, qui Deo placere cupiunt, nihil horum præmittere, quæ valeat cor accendere, aut proximum edificare.] Quibus verbis hoc valde necessarium ad bene operandum documentum non minus sapienter quam deuotè declarat.

Quinta, Cura, appetitum & vniuersas passiones, & desideria tua rationi & regulæ virtutis subiicere. Sic enim mitem ac amabilem te fratribus exhibebis, nulli, aut immoderate placere, aut displicere, & nocere studebis, & omnes alias bonæ actionis qualitates, sine vlla difficultate præstabis. Quare Ambrosius hanc subiectionem ad rationis regulam, tamquam fontem omnis bonitatis, quæ in actione elucet, collocauit. Tria (inquit) in hoc genere spectanda cernimus, vnum, vt rationi appetitus non reluctetur. Hoc enim solummodo possunt officia nostra illi decore conuenire. Si enim appetitus

rationi

Matth. 23. 34.

Ibid. 55.

Luce 10. 42.

Greg. lib. 5. in 1. Reg. ante finem.

Luce 10. 40.

Bern. ser. 3. de assumpt.

Iustitia. de discip. & perfect. monach. 21.

Ambros. 1. offic. c. 24.

rationali obediat. facile id quod deceat in omnibus officii conferuare potest. Deinde, ne maiori studio, quam res ipsa est, quae suscipitur, vel minore, aut paruum magno ambitu suscepisse, aut magnam inferiore destituisse videamur. Tertium de moderatio- ne studiorum operumque nostrorum, de ordine quoque rerum, & de opportunitate temporum, non dis- simulandum puto.] Et concludit. Sed primum illud quasi fundamentum est omnium, vt appetitus ratio- ni pareat.] Ex cuius sententia magni momenti est ad bene perfectè que operandum, affectus rationi subicere, ne & nobis ipsis parum vtilis, & fratribus molesti inter agendum efficiamur.

Sexta denique, tuam vocationem expende, vires, tum corporales, tum spirituales metire, & iuxta eas onus externae occupationis admitte. Nā foecordia & ignavia est nō laborare, quod possis. Et rectè dicitur tibi, qui non laborat, non manducet.] Et temeritate ac praesumptione non caret, pondus laboris accipe- re, quod supportare non valeas. Patibisque repre- hensionem, qua Ietro suum generum Moysen incre- puit. Non bonam (inquit) rem facis, stulto labore cō- sumeris, & tu, & populus iste, qui tecum est, vltra vi- res est negotium, solus illud non poteris sustinere. Verissimum ergo est illud, Non omnia possumus omnes.] Et sicut onus aliquod vni quidem exiguum est, alteri magnum, & importabile, alij verò modera- tum, suisque viribus accommodatū, ita exterior oc- cupatio, illi est parua, & suae vocationi non sufficiens, illi magna, & suas vires excedens, alij verò omnino cōformis. Si autem dubites, quae operis externi sit tibi apta ac cōmodataque mensura, id primò experiē- do, & probando requires. Nam hac minima occupa- tione tepidū & otiosum te senties, hac verò im- moderata, inquietū & desolatam te videbis, alia tandē in medio posita feruorem spiritus, requiem animi, & consolationē experieris, & inde hanc tibi cōuenien- tem alias autem incongruas, & noxias iudicabis. Ci- borum quantitatem, & qualitatem, cuique salutarem aut insalubrem experientia demonstrat, & quantum exterioris operis admittere, aut reculare debeamus, ipsamet experientia declarat, aut operum admissione in virtute nos promouens, aut à desiderio virtutis, & ab itinere perfectionis auellens. Deinde oratione id à Domino postulabis: Vt enim ait Bernardus, vnicū in huiusmodi remedium, seu refugium, oratio est, & frequens gemitus ad Deum, vt quid, quādo, & qua- tenus nos facere velit, assidue nobis demonstrare di- gnetur.] Sed praecipue obedientia ex praelati imperio cognosces. Illius namque est pro sui muneris obli- gatione considerare, quid iniungat, quo pacto onera laborum distribuatur, qua prudentia inquietos, & do- no orationis carentes oneret, & quietos, & ad con- templationem vocatos alleuiet. Tuum autem est, quilibet sis, & quocumque dono polleas, alacriter, & sine vlla cunctatione obedire. His quae diximus opera vitae actiuae donis ornata, non solum bona in- ueniuntur, sed etiam meritoria, atque perfecta.

Vitam actiuam ad nouitios religionum per- tinere, & ei quales esse debeant.

CAPVT XXV.

TRIA diximus esse operum genera, quae vi- ta actiua complectitur, ex quibus secundū animarum saluti consulens, vita mixta est relinquendum, & quibus competat, erit inferius e- nodandum: due verò alia, primum & tertium (quo- rum illud propriam emédationem quaerit, istud ve-

A rō in operibus misericordiae, & temporalibus mini- steriis fratribus seruit) quibus religionis conueniant, est nunc breuiter explicandum. Primum illud genus actionum, quod hominis mores emendat, & vi- tā in melius mutat, atque cor in exercitatione vir- tutis informat, proprium est nouitiorum, qui mun- dum fallacem effugerunt, & ad trāquillum religio- nis portum conuolarunt, vt veterem hominem exuerent cum actibus suis, nouum autem, qui se- cundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis, ex ardenti desiderio perfectionis, indu- rent. Ista enim actiones sunt veluti fundamenta, & vitae spiritualis exordia, quare illis congruere cer- tum est, qui vitam carnalem, aut mortem animae de- ferentes, vitam spirituales, atque studiosam inci- piūt. Et sicut priores partes via, quae ducit ad ciuita- tem, illi viatores occupant, qui nuper ad eam propere- rare ceperunt, medias verò tenent illi, qui iam du- dum itineri se dederunt, postremas autē illi terunt, qui iam prope moenia sunt, & ante alios egredi ex hospitio festinarunt: ita primas vitae spiritualis par- tes, in actione positas, nouitij occupent, qui nuper- timē ex se ipsis egredientes iter hoc aternitatis arri- piunt: secundas in cōtemplatione constitutas, profi- cientes teneant, qui tyrociniij curriculo emenso, iā pridem ad perfectionem iter faciūt: postremas verò vtramque vitam copulantes, qui iā vicini fini itine- ris sunt, id est perfecti, possideant. Nō negamus pu- ros actiuos, purōsque contemplatiuos posse ad per- fectionem ascendere, absit, imò verò quā pluri- mi inter occupationes externas, ad magnam per- fectionem peruenerunt, multi etiam (quod est frequentissimum) iā solitudine sibi ipsis vacantes, tamquam homines qui iam caelestes, aut Angeli terrestres, ad omnis sanctitatis fastigium euolarūt. Nee etiam putamus actiuos numquam debere cō- templationem attingere: aut contemplatiuos ita ac- tionem relicturos, vt numquam debeant ad actio- nem remeare. Quis enim hoc credat: cum mens as- sidua mortificatione non culta, syluescat, & affe- ctus virtutis, sarculo nō euulsi, pullulascant: Sed id, quod status fert, astruimus. Ideoque vitam actiuā tyronibus, contemplatiuam proficientibus, & mixtā perfectis, tamquam his statibus magis cōgruentes, ascribimus.

D Nouitius ergo, qui in prima vitae actiuae parte se exercet, quo pacto se gerere, & qua ratione cōuer- sari debeat, breuiter dicamus. Illud in primis curet, vt statum religionis, ad quē vocatus est, in maximo pretio habeat, & pro eximio beneficio vocationis creatori ac Domino Deo suo gratus in perpetuum existat. Aestimatio namque religiosa vitae, quam se- mel arripuit, perseverantem reddet, & occurrentium laborum ac tentationum patientem efficiet: gratitu- do verò vocationis ad alia dona promerēda, & ma- iorem gratiam assequēdam, ianuam aperiet. Sed eat itaque cum Dauid coram Domino, & hoc praeslan- tissimum donum mente recogitans, dicat, Quis ego sum, Domine Deus, & quae domus mea, vt prestares mihi talia?] Ego iniquus peccator, qui toties tuam maiestatem offendi; Domus mea domus perducillis, & transgressoris illius, qui gustando lignum vetitū, me, & omnes alios fratres meos, filios suos à tua gra- tia, & amicitia deturbauit. Et tamen, tu Domine, mi- fertus mei è terrestri paradiso deiecti, ad caelestem paradysum vocasti, vt iterum ea superna dona pos- siderem, quae instigante Diabolo, & primo paren- te, mandatum transgrediente, perdideram. Sed & hoc parum visum est in conspectu tuo, ideoque lo- cutus es super domum serui tui, etiam in futurū, &

ca 10.
2. ser.
de as.
npt.

2. Thessa- lon. 3. 10.

Exod. 18. 18.

inua.
scrip.
est.

Bern. ser. 57. in ead. sine.

1. 1. 2. 4.

1. Para. 1. 6. 17.

Ibid. 17.